НАРЕДБА № 6 от 24.07.2006 г. за условията и реда за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години

Издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 64 от 8.08.2006 г., в сила от 9.11.2006 г.

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се уреждат:

1. редът за даване на разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години;

2. задълженията на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на лицата, ненавършили 18 години;

3. работите, процесите и местата, забранени за работа на лица, ненавършили 18 години.

Чл. 2. (1) Наредбата се прилага за лица, ненавършили 18 години, които:

1. работят по трудови правоотношения;

2. са чираци по Закона за занаятите.

(2) Наредбата не се прилага:

1. за лица, ненавършили 15 години;

2. за учащи по време на учебната дейност, практика и стаж.

Глава втора
ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА РАБОТОДАТЕЛЯ

Чл. 3. (1) Работодателят оценява риска, на който могат да бъдат изложени във връзка с тяхната работа лицата, ненавършили 18 години.

(2) Оценяването на риска се извършва:

1. в съответствие с разпоредбите по Наредба № 5 от 1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска (ДВ, бр. 47 от 1999 г.);

2. преди лицата, ненавършили 18 години, да са започнали работа и при всяка значителна промяна в условията на труд.

Чл. 4. С оценка на риска се обхващат:

1. съоръжаването и устройството на работното място;

2. видът, степента и продължителността на излагане на въздействието на физични фактори, на химични вещества, препарати и продукти и на биологични агенти;

3. видът, изборът, разположението и използването на работното оборудване и манипулирането му;

4. организацията на работата - организация и изпълнение на работните процеси и операции и тяхното взаимно влияние;

5. нивото на подготовка и информираност на лицата, ненавършили 18 години.

Чл. 5. Работодателят въз основа на резултатите от оценката на риска предприема и прилага необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на лицата, ненавършили 18 години, като обръща особено внимание на специфичните рискове за тяхната безопасност, физическо и психично здраве и развитие, произтичащи от:

1. липса на опит;

2. неосъзнаване на съществуващи или възможни рискове;

3. физиологична за възрастта физическа и емоционална незрялост.

Чл. 6. Работодателят е длъжен да уведомява лицата, ненавършили 18 години, и техните родители или попечители за:

1. възможните рискове в работата;

2. мерките, предприети за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 7. При планирането, прилагането и контрола на мерките за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на лицата, ненавършили 18 години, работодателят включва длъжностните лица или специализираните служби по Наредба № 3 от 1998 г. за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове (ДВ, бр. 91 от 1998 г.) и службата по трудова медицина.

Глава трета

ЗАБРАНА ЗА РАБОТА

Чл. 8. (1) Забранява се лицата, ненавършили 18 години, да извършват работа:

1. извън техните физически или психически възможности;

2. включваща вредно въздействие на агенти, които са токсични, канцерогенни, причиняващи наследствени генетични увреждания или увреждания на плода при бременност, или които по всякакъв друг начин увреждат здравето на човека при продължителна експозиция;

3. в среда на радиация;

4. при изключително ниски и високи температури, шум или вибрации;

5. свързана с риск от трудови злополуки, за които се предполага, че не могат да бъдат осъзнати или избегнати от непълнолетните лица поради тяхната физическа или психическа незрялост.

(2) Забраната по ал. 1 се прилага за:

1. работи, които се осъществяват под въздействие на физични, химични и биологични агенти, посочени в раздел I на списъка в приложението;

2. процеси и видове работи, посочени в раздел II на списъка в приложението.

(3) Забраната по ал. 1 се прилага и когато извършваната дейност не е включена в списъка по ал. 2, но при оценката на риска е установено наличие на риск за безопасността, здравето и развитието на лицата, ненавършили 18 години.

Чл. 9. По изключение могат да се приемат на работа лица от 15 до 16 години, когато са изпълнени следните условия:

1. извършваните работи са леки и не са опасни или вредни за здравето и за правилното им физическо, умствено и нравствено развитие;

2. изпълнени са разпоредбите по чл. 8 ;

3. е осигурен надзор от определено със заповед компетентно лице;

4. извършваните работи не се отразят неблагоприятно на нормалното им развитие в училище.

Чл. 10. Разпоредбите на чл. 8, ал. 2 могат да не се прилагат за лица, ненавършили 18 години, когато извършваните работи са необходими за тяхното професионално обучение и работодателят е осигурил:

1. всички мерки за защита на здравето и правилното физическо, умствено и нравствено развитие;

2. надзор от определено със заповед компетентно лице.

Глава четвърта
КОНТРОЛ И НАБЛЮДЕНИЕ НА ЗДРАВЕТО

Чл. 11. Лицата, ненавършили 18 години, се приемат на работа след медицински преглед и медицинско заключение, че са годни да извършват съответната работа и тя няма да увреди здравето и да попречи на правилното им физическо, нравствено и умствено развитие.

Чл. 12. (1) Медицинският преглед се извършва от избрания общопрактикуващ лекар на лицата, ненавършили 18 години, който издава медицинско удостоверение за постъпване на работа.

(2) Медицинското заключение по чл. 11 се издава от служба по трудова медицина на основата на:

1. медицинското удостоверение от проведения медицински преглед;

2. вида и характера на работата;

3. резултатите от оценката на риска, на който може да бъде изложено лицето, ненавършило 18 години;

4. осигурените мерки за безопасност и защита здравето на лицето, ненавършило 18 години;

5. разпределението на работното време за лица от 15 до 16 години.

Чл. 13. (1) На задължителен периодичен медицински преглед подлежат лицата:

1. от 15 до 16 години - на 6 месеца;

2. от 16 до 18 години - ежегодно.

(2) Прегледите по ал. 1 се извършват с оглед диагностициране на ранни форми на заболявания и разкриване на рискови фактори за увреждане на здравето.

(3) Прегледите по ал. 1 се организират от службата по трудова медицина и се заплащат от работодателите.

Чл. 14. Когато периодичният преглед установи ранни форми на заболявания или

разкрие рискови фактори за увреждане на здравето, работодателят предприема необходимите мерки за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на лицето, ненавършило 18 години.

Глава пета
РЕД ЗА ДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ ЗА РАБОТА НА ЛИЦА, НЕНАВЪРШИЛИ 18 ГОДИНИ

Чл. 15. Лицата, ненавършили 18 години, се приемат на работа с разрешение на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" за всеки отделен случай.

Чл. 16. (1) За всяко лице, ненавършило 18 години, работодателят подава в областната дирекция "Инспекция по труда" молба за получаване на разрешение за постъпване на работа, като прилага следните документи:

1. описание на вида работа, която ще извършва лицето, ненавършило 18 години;

2. резултатите от оценката на риска, на който може да бъде изложено лицето, ненавършило 18 години;

3. осигурените мерки за защита здравето и безопасността на лицето, ненавършило 18 години;

4. медицинско заключение по чл. 12, ал. 2 ;

5. разпределението на работното време за лица от 15 до 16 години.

(2) Областната дирекция "Инспекция по труда" се произнася по молбата в 15-дневен срок.

(3) Отказът за издаване на разрешение за постъпване на работа се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Областната дирекция "Инспекция по труда" може да откаже да даде разрешение за постъпване на работа на лице, ненавършило 18 години, за работи, невключени в приложението, ако прецени, че конкретните условия са вредни, тежки или опасни.

(5) Областната дирекция "Инспекция по труда" може да отнеме издадено разрешение за постъпване на работа на лице, ненавършило 18 години, когато установи, че не са му осигурени здравословни и безопасни условия на труд.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "работно оборудване" е всяка машина, апарат, инструмент, инсталация, устройство, уредба или съоръжение, използвани при работа;

2. "редовна ръчна работа с тежести" е понятието, определено в § 1, т. 2 от Наредба № 16 за физиологични норми и правила за ръчна работа с тежести (обн., ДВ, бр. 54 от 1999 г.; изм., бр. 70 от 2005 г.).

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 303, ал. 4 от Кодекса на труда и отменя Наредба № 4 на за работите, които са забранени за лица от 15- до 18-годишна възраст (обн., ДВ, бр. 44 от 1987 г.; изм. и доп., бр. 44 от 1993 г. и бр. 54 от 1999 г.).

§ 3. Контролът по изпълнение на наредбата се извършва от Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда".

§ 4. Министърът на труда и социалната политика и министърът на здравеопазването дават указания по прилагането на наредбата.

§ 5. Наредбата влиза в сила три месеца след обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 6. Издадените по досегашния ред разрешения за работа на лица, ненавършили 18 години, остават в сила до три месеца от влизането в сила на наредбата.

Приложение
към чл. 8, ал. 2

Неизчерпателен списък на работите, забранени за лица, ненавършили 18 години

Раздел I
Работи, свързани с въздействие на физични, химични и биологични агенти

1. Физични агенти:

а) йонизиращи лъчения;

б) нейонизиращи лъчения (електрически, магнитни, електромагнитни и лазерни лъчения) над допустимите стойности, посочени в Наредба № 7 за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работно оборудване (обн., ДВ, бр. 88 от 1999 г.; изм., бр. 48 от 2000 г., бр. 52 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 43 от 2003 г. (*); изм., бр. 37 от 2004 г; изм. и доп., бр. 88 от 2004 г.);

в) налягане, по-високо от атмосферното (камери под налягане, работа под вода и други места с налягане, по-високо от атмосферното);

г) шум над 80 dB(A);

д) ултразвук над стойностите, посочени в табл. 1;

е) вибрации над дневните стойности на експозиция за предприемане на действия, посочени в Наредба № 3 за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на вибрация (ДВ, бр. 40 от 2005 г.);

ж) температура на въздуха при работа в помещение под 18 °C и над 25 °C, като се допуска температура на въздуха до 28 °C в случаите, когато температурата на външния въздух е над 25 °C;

з) температура на въздуха под 10 °C и над 30 °C при работа на открито.

2. Биологични агенти, включени в групи 3 и 4 на Наредба № 4 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на биологични агенти при работа (ДВ, бр. 105 от 2002 г.).

3. Химични агенти:

а) вещества и препарат, които съгласно изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати са класифицирани като токсични (T), силно токсични (T+), корозивни (C) или експлозивни (E);

б) вещества и препарати, които съгласно изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати са класифицирани като вредни (Xn) и с една или повече от следните рискови фрази (R-фрази):

- R39 опасност от много тежки необратими ефекти;
- R40 съществуващи, но недостатъчни данни за канцерогенен ефект;
- R42 възможна е сенсибилизация при вдишване;
- R43 възможна е сенсибилизация при контакт с кожата;
- R45 може да причини рак;
- R46 може да причини наследствено генетично увреждане;
- R48 опасност от тежко увреждане на здравето при продължителна експозиция;
- R60 може да увреди възпроизводителната функция;
- R61 може да увреди плода през бременност;
- R63 възможен риск от увреждане на плода при бременност;

в) вещества и препарати, които съгласно изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати са класифицирани като дразнещи (Xi) и с една или повече от следните рискови фрази (R-фрази):

- R12 изключително запалим;
- R42 възможна е сенсибилизация при вдишване;
- R43 възможна е сенсибилизация при контакт с кожата;

г) вещества и препарати съгласно § 1, т. 1, буква "в" от допълнителната разпоредба на Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа (ДВ, бр. 94 от 2003 г.);

д) олово и неговите съединения, доколко те могат да бъдат абсорбирани от човешкия организъм;

е) азбест;

ж) вещества и препарати, включени в Наредбата за опасните химични вещества, препарати, подлежащи на забрана или ограничения при търговия и употреба (обн., ДВ, бр. 69 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 62 от 2004 г., бр. 97 от 2005 г.).

Раздел II
Процеси и видове работи

1. Процеси и видове работи съгласно § 1, т. 1, буква "в" от допълнителната разпоредба на Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа (ДВ, бр. 94 от 2003 г.):

а) производство на аурамин;

б) работи с въздействие на полициклични ароматни въглеводороди, които се съдържат в сажди, катран, смоли, дим или прах от каменни въглища;

в) работа с въздействие на прах, дим или аерозоли, получени по време на пържене и на електрорафиниране на медно-никелов щейн;

г) процеси със силна киселина при производство на изопропилов алкохол.

2. Производство, употреба, дистрибуция, складиране и транспортиране на:

а) експлозиви;

б) съоръжения, пиротехнически средства или различни предмети, съдържащи експлозиви.

3. Работа с опасни и отровни животни, вкл. и едър рогат добитък.

4. Промишлено убиване на животни.

5. Работи, включващи манипулации с работно оборудване за производство, пълнене на резервоари и съдове, складиране и използване на запалими течности и сгъстени, втечнени или разтворени газове.

6. Работи, свързани с цистерни, вани, резервоари, бутилки и други съдове, съдържащи химически вещества и препарати, посочени в т. 3 на раздел I.

7. Работи с риск от срутване и пропадане.

8. Работи по или свързани с електрически инсталации и уредби с напрежение над 600 V постоянен ток и над 250 V променлив ток.

9. Включване на комутационни апарати, захранващи помещения и/или група машини, когато напрежението е над 24 V.

10. Работи, чийто темп се определя от машини и заплащането е в зависимост от получените резултати.

11. Земни и крепежни работи в изкопи с дълбочина над 2 m, когато широчината, измерена на разстояние половината от дълбочината, е по-малка от дълбочината.

12. Работи, които могат да предизвикат пожари и експлозии.

13. Управление на моторни превозни средства и земекопни машини, с изключение на колесни трактори, които могат да бъдат управлявани от лица, навършили 17 години.

14. Работи, свързани със съоръжения с повишена опасност по Закона за техническите изисквания към продуктите:

а) котли с ниско налягане, котли с високо налягане III, II и I степен, енергийни котли и енергиен блок;

б) асансьори;

в) кранове и подвижни работни площадки;

г) въжени линии и ски влекове;

д) съдове, работещи под налягане;

е) окачени (висящи) седалки и площадки за работа на височина;

ж) повдигателни съоръжения;

з) ацетиленови инсталации.

15. Работи, свързани с управление на земеделска и горска техника:

а) жетварки и комбайни;

б) косачки;

в) мотокултиватори и моторни брани;

г) преси за балиране на слама и сено.

16. Работи, свързани с управление на кари, с изключение на ръчноводими кари нископовдигачи.

17. Разрушаване на строежи.

18. Монтаж на конструкции на височина, вкл. монтаж и демонтаж на строителни скелета и на защитни устройства срещу падане от височина.

19. Работа със строителни взриво-монтажни пистолети.

20. Монтаж и демонтаж на повдигателни съоръжения в строителството.

21. Ръчна направа на бетон.

22. Заваръчни работи.

23. Товарене и разтоварване на кораби.

24. Кастрене, сечене и поваляне на високи дървета и товарене на трупи.

25. Работа в металургични и леярни предприятия, свързана със съоръжения за производство и транспортиране, представляващи голям риск за безопасността на персонала, вкл. доменни пещи, топилни пещи, мартенови пещи, конвертори и миксери за чугун, кофи за разтопен метал, прокатни станове за топло

валцоване.

26. Разливане на разтопен метал.

27. Управление на вагонетки за въглища и кокс и на изтласкващи на кокс от коксови пещи в предприятия за производство на кокс.

28. Управление и наблюдение на мазутни пещи.

29. Работа с машини, освен когато машината е постоянно съоръжена с подходящи защитни устройства, ефективността на които е независима от намесата на работещия с нея:

а) дървообработващи машини: циркуляри, лентови триони (банцизи), абрихти, щрайхмуси, фрези, дълбачни машини, многовретенни фрезови машини, комбинирани машини, гатери;

б) машини за обработване на кожи: машини за валиране, преси, шлифовъчни и полиращи машини, машини за омекотяване и машини за сушене чрез вакуум;

в) ковашко-пресови машини;

г) преси при производството на плочи от дървесни частици (ПДВ) и (ПДЧ);

д) формовъчни преси за пластмаса;

е) машини за обрязване на хартия и фурнир;

з) дараци и кардирни машини в текстилната промишленост;

и) ръчни шлифовъчни машини.

й) машини за трошене, раздробяване, смилане, разбъркване и смесване на материали;

к) машини за производство на стъклени изделия;

л) къртачни чукове;

м) промишлени центрофуги.

30. Работи, при които се използва оловен карбонат и оловен сулфат и всички продукти, съдържащи тези вещества.

31. Работи, свързани със сухо шлайфане на стъкло.

32. Ремонт на работно оборудване, когато захранването му не е изключено.

33. Прегледи, проверки, регулиране, настройване, поддържане, обслужване на работно оборудване, когато съществува риск от поражение от движещи се части или от неизолирани токоведущи части с напрежение над 24 V.

34. Работи, свързани с безопасността на движението и маневрените работи в железопътния транспорт съгласно разпоредбите на Наредба № 49 от 2001 г. за определяне правилата за движение на влаковете, маневрената работа и подаваните сигнали в железопътния транспорт (обн., ДВ, бр. 18 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 60 от 2002 г).

35. Работи, свързани с разтопено стъкло.

36. Редовна ръчна работа с тежести, включително и с помощта на транспортни средства.

37. Работи, при които теглото на единично вдигана и пренасяна тежест е по-голямо от:

а) 8 kg за лица от женски пол и 20 kg за лица от мъжки пол на възраст над 16 до 18 години;

б) 6 kg за лица от женски пол и 15 kg за лица от мъжки пол на възраст от 15 до 16 години.

38. Превозване на тежести с ръчни колички с едно или две колела.

39. Работи по водно спасяване.

40. Работи, които могат да предизвикат пожари или значителни експлозии:

а) производство на течен кислород или водород;

б) производство на колодиум, целолуид, запалими газове и течности;

в) дестилация, ректификация и маслена екстракция на въглеводороди, деривати на петрол и въглища;

г) пълнене на подвижни съдове за сгъстени, втечнени или разтворени под налягане газове;

д) работа с газообразен и течен кислород.

41. Работи, свързани с аутопсии и патологоанатомични изследвания.

42. Работа в екарисажи.

43. Процеси, свързани с риск от контакт с циановодородна киселина или с вещества, които могат да я отделят.

44. Процеси и/или работи, които предизвикват отделянето на азбест и/или силиций във въздуха.

45. Продаване на вестници, списания и на всякакъв вид продукти на:

а) пътното платно;

б) по-малко разстояние от 50 m от кръстовища със светлинно регулиране на движението.

46. Почистване на стъкла на моторни превозни средства на пътното платно.

47. Работа в ограничени пространства.

48. Влизане в места, където е възможен достъп до неизолирани електрически проводници с напрежение над 24 V.

49. Влизане в трансформаторни помещения, помещения за електрически разпределителни уредби, помещения и територии, в които са монтирани апарати на закрити и открити разпределителни уредби.

50. Работа на подвижни скелета.

51. Работа по покриви.

52. Работа в ями, шахти, кладенци, тръбопроводи за газ, комини, димоходи, утаечни басейни и шахти.

53. Работа под земята.

54. Работа по открит добив на полезни изкопаеми.

55. Работа на песъкоструйни апарати.

56. Работа на въздухоплавателни средства.

57. Работа в машинните помещения на кораби.

58. Работа в лечебни заведения, свързана с обслужване на болни, почистване на помещения и изпиране на бельо.

59. Работи, свързани с отделяне на органичен прах, вкл. мелници, фуражни инсталации и дробилки.

60. Работи, при които стойностите на химичните агенти във въздуха на работната среда, невключени в раздел I, превишават граничните стойности, посочени в Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа (ДВ, бр. 8 от 2004 г.)

Неизчерпателен списък на работите, забранени за лица от 15 до 16 години

1. Всички работи и процеси, включени в неизчерпателния списък на работите, забранени за лица, ненавършили 18 години.

2. Горещо обработване на метали.

3. Горещо и студено валцуване на метали.

4. Термично обработване на метали.

5. Практическо обучение по заваряване.

6. Шлифоване и полиране на метали, камък и подобни материали.

7. Работа във всички производства на химичната промишленост.

8. Почистване на улици и сметосъбиране с превозни средства.

9. Работи, свързани с пряко обслужване на телефонна апаратура в телефонни станции.

10. Работа на радиотелеграфни апарати (приемане и предаване) и на акумулаторни и агрегатни подлинии в радиостанции.

11. Работа, свързана със сортиране на вестници, списания и кореспонденция, експедиция и разноса на вестници и списания, както и работа в подвижни пощенски станции.

12. Работа в складове за сурова кожа.
13. Работи, свързани с първична обработка на животински отпадъци.

14. Продаване на литература и предмети, както и извършване на работи, които могат да повлияят отрицателно върху правилното им нравствено развитие.

Таблица

Допустими нива на ултразвук

Терцоктавни ленти със средногеометрична честота, Hz	12 500	16 000	20 000 и над 20 000
Допустими нива на звуково налягане, dB	65	75	85